

Hét évtized

Hetven évvel ezelőtt, 1946. november 11-én alakult meg a Magyar Csillagászati Egyesület. Az új szervezet létrejötte nem volt előzmény nélkül való. A magyar csillagászatnak volt már saját egyesülete a húszas-harmincas években: a Stella Csillagászati Egyesület. A gazdasági világválság következtében a Stella megszűnt, majd a Királyi Magyar Természettudományi Társulat szakosztályaként működött tovább. Az amatőr-csillagászat iránt megnövekedett érdeklődés kielégítésére jött létre a Társulaton belül a Műkedvelő Csillagászati Alosztály 1943-ban. Lényegében ennek folytatása volt a Magyar Csillagászati Egyesület.

Így emlékezett vissza Kulin György erre az időszakra. „1945-ben még tele volt a város romokkal. Itt kóboroltam, ezen a vidéken, mint egy álomkergető, hely után kutattam, ahol majd egyszer megépül az ország első népi csillagvizsgálója. Hivatalos támogatást nem sokat remélhettem, hiszen az újjáépítés gondja nehezedett az országra. Én is az újjáépítés érdekében mozgolódtam. Ha újjáépül a város, épüljön újja az emberek belső világa, szemlélete is.”

A Magyar Csillagászati Egyesület alakuló közgyűlése, amelyen 105 fő jelent meg, közfelkiáltással elfogadta az Egyesület munkaprogramját és alapszabályát. Mi az Egyesület célja? Idézzünk az 1946-os alapszabályból: „Az egyesület célja: az ország tudománykedvelő és tudománypártoló nagyközönségével és a tanulói fűléssel a csillagászat és a vele rokon tudományok eredményeit megismertetni és törekvéseit megkedveltetni, a műkedvelő csillagászokat irányítani tudományos szempontból is értékes megfigyelések végzésében, továbbá a Konkoly-alapítványi Csillagvizsgáló Intézet fejlesztését erkölcsi és anyagi támogatással előmozdítani.” Érdemes megjegyezni, hogy az intézet támogatásának szándékát már a Stella is megfogalmazta 1923-ban, de a célkitűzéssel

ma is csak egyetérthetünk, még ha nem is szerepel alapszabályunkban.

Kulin és munkatársai óriási erővel látta munkához, aminek leglátványosabb eredménye a Sánc utcai Uránia Bemutató Csillagvizsgáló megnyitása lett 1947 szeptemberében. Az 1946-os munkaprogramban sok más célkitűzés is szerepelt, amelyeket részben vagy egészben sikerült megvalósítani. Folyóiratot, évkönyvet, népszerűsítő kiadványokat adott ki az MCSE, olyan időszakban, amikor még a papírt is külön kellett igényelni, nem beszélve különféle engedélyek beszerzéséről, jelentések benyújtásáról. Akkoriban a tisztségviselőket igazoló bizottságok „világították át”, de még a helyi csoportok alakulását is be kellett jelenteni a Belügyminisztériumnak.

Helyi csoportok, szakcsoportok egész sora alakult – persze nem mindegyikük volt képes úgy működni, ahogyan azt az alakuláskor megálmodták, de idejük se igen volt munkájuk kiteljesítéséhez. Az „első” MCSE rövid életűnek bizonyult, 1949 áprilisában beolvasztották a Természettudományi Társulatba, Kulin Györgyöt pedig elmozdították állásából. A későbbi évek, évtizedek amatőr-csillagászati eredményei azonban ennek a két és fél évnek köszönhetőek, a későbbi évtizedek ma már legendás hírű önkéntesei közül sokan ebben az időszakban kezdték el tudománynépszerűsítő vagy észlelő tevékenységüket.

A következő oldalakon Kulin György programbeszédét olvashatjuk, amely az MCSE 1946. november 11-i közgyűlésén hangzott el. De más évfordulókra is emlékezünk: negyven éve jelent meg Kulin legendás könyve, a Mit mondanak a csillagok?, ötven éve indult útjára az amatőr-csillagász mozgalom legendás folyóirata, a Föld és Ég, amelynek huszonöt évvel ezelőtt jelent meg utolsó száma.

Mizser Attila